

# EPESES

## Rau Yo Paulu Iwode Pang Di Epeses I

---

### Paulu Iwete Lo Ponana Ki Pang Di Tooltool Ke Kirisi

**1** <sup>1</sup>Au Paulu, yo Maro itoo ya taunu lono a ipootau be ayei aposol ke Yesu Kirisi i, in awodo rau naii pang ang di tooltool ke Maro yo katara lomim medana pang Yesu Kirisi a kayepe ye malala mai Epeses nga. <sup>2</sup>Nen le apatarau pang Tamada Maro iye Tool Mai kiidi Yesu Kirisi be lodi pang a tiyei dada dook mata pang, inbe tikaua lo silene kidi pang.

### Kirisi In Dada Ke So Dook Mata Yo Ke Maro Nga

<sup>3</sup>Tayitmaka Maro yo Tool Mai kiidi Yesu Kirisi Tamana, in ene. Ngan ya in iyei urata dook mata paidi, inbe ye urata yo Kirisi iyeii paidi i, in ikap so matana matana le imot yo ipa ye malala ki nga, ngan paidi be ilonidi ye. <sup>4</sup>Ngan nen le ye kene yo Maro itar so le imot ke lang le tana a pompombe tiao nga, ngan ipootidi tooltool yo taye Kirisi tagaua le atu nga, ngan panga, a be nen ngan tatoo dada le imot yo ya lono be tatoo nga, inbe tayepe le taukada busunu ye matana. Ya in lono paidi mai san, <sup>5</sup>ngan la le mukot yege ni nga, ngan lon taridi nen, be ole ikau idi kan le taye ben ya di natunu ye urata yo Yesu Kirisi iyeii i. Ngan ya in lon ponana be iyei so yo nen nga, ngan la le itoo ya taunu lono ye so yo iyei nga. <sup>6</sup>Ngan nen le tayitmaka ene le ilo ete ye yo lono paidi mai san a le iyei dada yo dook mata ki taunu, ngan paidi nga. Ya in iyei dada dook mata yo nen ngan le maiyoko kaiye paidi, ye Natunu yo lono panga mai san i. <sup>7</sup>Le Kirisi iraiia tinini mai i le imot a tiraumate be iyimidi ye rara ki yo imati ye kene yo imata ye i. Nen le ikarata dada pang Maro be igiri noonoo yo kiidi nga. Le ye dada tani yo iyeii nen i, in itoo Maro lono, yesoo ya in lono paidi ngan la le iyei dada yo dook mata le dook mata san, ngan paidi. <sup>8</sup>Ngan nen le ya in iyei dada dook mata paidi, inbe ikap

lo galanga paidi, a be nen ngan lod galanga ye dada dook mata le imot yo lono be tatoo nga. <sup>9</sup>Inbe dada tani yo lon taru a iken sollono i, in lon ponana be ipaposi paidi ye urata yo Kirisi iyiei i. <sup>10</sup>Le dada tani in nen: Ya in ole matan kala so tina nga le imot le lo tagoro lal yo itaru be Yesu imulu a isi ye in nga, ngan la be iwinoko so tina yo ke malala ki ngan le ipa ye ke tana i nga, ngan le imot man igaua, inbe itar du Kirisi parmana a be nen ngan iyiei kuto mai panga inbe matan kala.

<sup>11</sup>Le Maro in iyiei so tina le imot a pombe ben tina yo lon kaua urata ye nga. Nen le mukot yege ni nga, ngan lon taridi nen, be ole ipootidi tooltool yo taye Kirisi tagaua le atu nga, ngan panga, a be nen ngan taye ben di tooltool ki. <sup>12</sup>Ngan iyiei nen a be nen ngan am Yuda tina yo amtara lomam le atu pang Kirisi muku nga, ngan amyitmaka Maro ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye. <sup>13</sup>Inbe ang di tooltool yo kapa ye rara kidi Yuda tiap, ngan lapau, ang ngan kaye Kirisi kagaua le atu. Yesoo, ye kene yo kalongo betanga moolmool ye dada yo be Maro ikau ang a ipamulang ye so dook tiap yo be igarungang in nga, ngan le katara lomim medana ye bingi dook mata tani nga. Nen le Maro Amunu Silene yo ipamede betanga ye be ikau pang i, in ikau pang a be nen ngan itarkalang ben ang ngan di tooltool ki. <sup>14</sup>Le Maro Amunu Silene tani yo ikau paidi i, in iyiei ben tarkilanga paidi be so dook mata le imot yo ipamede betanga ye be ikap paidi nga, ngan ole ikap paidi moolmool. Ngan nen le lod galanga nen, pang dama ni ngan Maro ole ikap di tooltool ki yo iyimi di ye rara ke Kirisi nga. Nen le ole tayitmaki, inbe tayeie ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye.

### **Paulu Ipatarau Ye Di Tooltool Ke Epeses**

<sup>15</sup>Ye kene yo alongo bingi kiang be katara lomim medana le ikenen leu pang Tool Mai Yesu, inbe lomim pang di tooltool ke Maro le imot mai san nga, <sup>16</sup>ngan le amaryoo tiap, bong kanakana ngan lok tutang a apatarau yang, inbe awete lo ponana kiau pang Maro yang. <sup>17</sup>Inbe asootoo torungu Maro, yo Tool Mai kiidi Yesu Kirisi Tamana inbe takamata ben ene mai san ke be di tooltool tipayiti i, in ye pataraungu be ikap lo galanga pang ye dada dook mata yo lono be katoo nga, inbe ya taunu ole ipapos dada tina pang, a be nen ngan lomim galanga ye dook. <sup>18</sup>Inbe apatarau pang Maro be sul ki ole ilangarai lomim, a be nen ngan lomim galanga dook ye dada dook mata yo be ole iyiei pang di tooltool yo ikiu di nga, yesoo so tina ngan la tatar matada a tanam ye nga, inbe ole lomim galanga dook lapau ye so dook mata yo ipamede betanga medana ye be ole ikap pang di tooltool ki ya taunu nga. Ngan so tina ngan dook mata le dook mata ki taunu. <sup>19</sup>Inbe apatarau lapau be ole ipagalanga lomim, a be nen ngan lomim galanga dook ye gurana ki yo ilonidi tooltool yo tatara lodo medana panga ye i, in mai san le illos gurana ke so nga le imot i. Ngan

gurana ki yo ilonidi ye i, in gurana tani <sup>20</sup>yo pombe le mai ye kene yo Maro ipamaditi Kirisi ye ni ke matenge a ikauu lo ye malala ki le lo iwur ye baene oonoo ye ni yo be iyei kuto mai ye i. <sup>21</sup>Ngan nen le Kirisi in iyepe ete, inbe gurana ki mai mata le illos di so sadi yo tiyei kuto maimai pang lang le tana nga, inbe di so sadi yo gurana kidi mai mata nga, ngan le imot. Le ene ilo ete san, le illos di nookoot katai ngan leu tiap, bong pang dama ni ngan lapau. <sup>22</sup>Nen le Maro itar so nga le imot la gurana ke Kirisi parmana, inbe ipootoo be iyei kuto mai pang so tina nga le imot, inbe pang di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu ngan lapau. <sup>23</sup>Ngan idi tooltool tina yo tagaua ye bareme ke Yesu nga, ngan taye dawa ben Kirisi tani in baene le kene inbe soonoo kapala yo ke tinini nga. Le ipaponidi ye gurana ki, dawa ben ipapon so nga le imot yo iken ye ni mai i le imot ngan ye gurana ki lapau nga.

**Idi Nga Ben Tammata Oo, Bong Maro Iyei  
Idi Le Taye Kirisi Tamaur Mulu**

**2** <sup>1</sup>Muku nga ang ngan kayepe dawa ben di tooltool yo timmata koot nga, yesoo ang ngan kadada ger pono le kakapsap ye dada dook tiap yo ke noonoo nga. <sup>2</sup>Ngan nen le ye kene tani in ang ngan kayei dada dook tiap dawa ben di tooltool ke tana i tiyei nga, inbe katoo dada dook tiap yo Satan lono be katoo nga. Ngan ya in tool kuto mai yo matan kala di so sadi ke lang katene i, inbe ya la nookoot nga ikaua urata ye di tooltool yo lodi be tilongo betanga ke Maro tiap, ngan lodi i. <sup>3</sup>Muku ngan idi le imot nga taye dawa ben yo di tiyei nga. Nen le idi nga taye dawa dook tiap ke noonoo yo tiniidi iyolidi be la taye nga, inbe tatoo dada dook tiap ke tana yo lod kaua urata ye be taye a lod ponana ye nga. Ngan taye dawa dook tiap yo nen nga, yesoo idi tooltool ke tana i nga, ngan tipasui idi le tapa ye dada dook tiap yo ke noonoo nga. Nen le Maro katen malmal paidi inbe ole iyemenai idi le tapa ye di tooltool kapala le imot yo tiyei noonoo nga. <sup>4-5</sup>Moolmool, muku ngan idi nga tadada ger pono le ye Maro matana ngan taye ben di tooltool yo timmata koot nga, bong ngan Maro yo lon ponana be ilele lono ye di tooltool i, in lono paidi mai le mai san, ngan la le ipamaditidi taye Kirisi le ikaua yepongo dook mata yo paunu, in paidi. Nen le ye lono yo paidi a be iyei dada dook mata yo nen ngan paidi ye i, in la le ikau idi a ipamulidi ye so dook tiap yo be igarungidi i. <sup>6</sup>Le tina Maro ipamaditidi tooltool yo taye Kirisi tagaua le atu nga, ngan nen le nookoot nga dawa ben ikau idi taye a talo tayepe ye malala ki, inbe matan kala so nga le imot. <sup>7</sup>Ngan iyei nen a be nen ngan pang dama ni nga, ngan ole ipaposo dada ki yo iyei paidi ye urata ke Yesu Kirisi nga, ngan dook mata le illos so yo dook mata nga le imot. <sup>8</sup>Le Maro ikau ang a ipamulang ye so dook tiap yo be igarungang in nga, ngan ye lono yo pang mai san a be iyei dada dook mata yo nen

ngan pang nga. Ngan ang tapmim kayeie urata sa dook mata ngan la le Maro ikau ang a be ipamulang ye, ngan tiap, bong in ben lo ponana ki pang. Ya in iyei nen, yesoo ye yo katara lomim medana pang Kirisi nga. <sup>9</sup>Le moolmool, ang ngan kayeie urata sa ngan la le ikau ang a ipamulang ye, ngan tiap. Ngan nen le ke be tool sa koon payiti a iwete be ya in dada ki dook mata, ngan la le Maro ikau a ipamule ye, ngan tiap. <sup>10</sup>Le idi tooltool yo taye Yesu Kirisi tagaua le atu nga, ngan Maro ya taunu iyei idi le tayepe ye yepongo paunu, a be nen ngan tayeie urata dook mata tina yo Maro lon kaua urata ye mukot be ole tayeie nga.

**Maro Igaua Di Yuda Inbe Di Tooltool Yo Tipa Ye  
Rara Kidi Yuda Tiap Nga, Ngan Ye Kirisi**

<sup>11</sup>Nen le ang di tooltool yo kapa ye rara ke di Yuda tiap nga, ngan lomim tut ye muku ngan di Yuda tiwete be ang ngan tarkilanga ke Maro yo ke koranga tiniidi i, in iken yang tiap. Inbe di ngan titiki le di tapdi tiyitmak di be di ngan di tooltool ke Maro ye yo tikoro tinidi nga. Bong dada ke koranga di tooltool tinidi i, in so yo di tooltool tiyeii ye tinidi kulini ye di tapdi baedi leu i. <sup>12</sup>Ngan ye kene tani in ang ngan kayepe manga mooloo ye Kirisi. Inbe ang ngan ben di tooltool ke Isrel yo Maro ipootoo di panga ya taunu, ngan tiap, le ang ngan ben di tooltool ke malala san le kayepe diki. Ngan nen le betanga medana yo Maro ipamede pang di tooltool ki i, in ang ngan kayepe diki ye. Inbe ye kene yo kayepe ye tana i nga, ngan lomim galanga ye Maro tiap, le katar matamim a kanam ye so dook mata tani yo lono be iyeii pang i, in tiap lapau. <sup>13</sup>Bong ang di tooltool yo muku ngan kayepe manga mooloo ye Maro nga, ngan nookoot nga kaye Yesu Kirisi kagaua le atu, le ye rara ki yo imati ye kai palasingi kaini i, in ikau ang a kaman potai ye Maro a kaye kagaua.

<sup>14</sup>Nen le Kirisi ya taunu la iyei idi tooltool yo Yuda inbe yo Yuda tiap nga, ngan be tagaua lodo le atu a tayepe ye lo silene yo ki i. Ngan muku ngan tagauagaua tiap, inbe tayepe ben koi. Le dada dook tiap kiidi tani yo be lodo pang di diede ye tiap i, in ben koongoo medana a ipotidi le tayepe ki ki. Bong ngan Kirisi isorroko koongoo tani, inbe iyei idi le man tagaua lodo a tayepe ye budanga atu. <sup>15</sup>Le Kirisi tani in irautoo gurana ke ger ipa ye noonoongoo matana matana yo ke ger ngan ye matenge yo ki i. Ngan ya taunu lon tar be iyei nen, a be nen ngan igau idi tooltool yo tayepe ye budanga ru tina nga, le man taye tagaua ye budanga ataleu yo paunu i, inbe tayepe ye lo silene yo ki i. <sup>16</sup>Nen le ye matenge ki tani yo tipatota lo kai palasingi kaini ye i, in igiri dada dook tiap kiidi yo be tayeie koi pang di diede ye i. Le tina igau idi tooltool ke budanga tina yo ru nga a man tagaua ye atu, a be nen ngan ikau idi le man taye Maro tagaua lodo le atu. <sup>17</sup>Ngan Kirisi in isi ngan be si iwetewete bingi dook mata pang di tooltool yo tiyepe manga mooloo ye Maro nga, inbe pang

di tooltool yo tiwete be di ngan tiyepe potai ye nga, ngan ye dada yo be tigauagaua a tiyepe ye lo silene yo ke Maro in nga. <sup>18</sup>Nen le ye urata yo Kirisi iyei i, in la am Yuda inbe ang di tooltool yo Yuda tiap nga, ngan nookoot nga idi le imot ngan ke be tala potai ye Tamada Maro la takodo matana, inbe tapatarau panga ye gurana yo ke Amunu Silene i.

### **Idi Tooltool Ke Kirisi Nga Rumu Moolmool Ke Maro**

<sup>19</sup>Ngan nen le ang di tooltool yo Yuda tiap nga, ngan nookoot nga ang ngan dawa ben di tooltool ke malala san, too ben di tooltool kapala yo tiyepe diki, nga tiap. Bong ang ngan kaye di tooltool kapala yo Maro ipootoo di panga ya taunu, ngan kagaua le atu, le ang le imot ngan di tooltool ke malala ke Maro. <sup>20</sup>Le ang ngan dawa ben renge ke rumu yo ke Tool Mai nga. Inbe am aposol le di Maro koonoo nga dawa ben sawa yo tire rumu lo pono nga. E Yesu Kirisi in dawa ben nasil yo tirauu kataunu a be iparama rumu i. <sup>21</sup>Ngan nen le ya in la iparama rumu tani in soonoo kapala yo be man tiseke pang ye nga, ngan le imede a iyei ben bareme mai ke sungunu yo Tool Mai ipootoo panga ya taunu i. <sup>22</sup>Le ang di tooltool tina yo Yuda tiap nga, ngan kaye Kirisi kagaua le atu, ngan nen le ang ngan lapau kapa ye di tooltool kapala yo ke Maro nga, ngan kagaua a kayei ben rumu atu yo be Maro Amunu Silene iyepe ye i.

### **Paulu Iwetewete Bingi Dook Mata Pang Di Tooltool Yo Tipa Ye Rara Kidi Yuda Tiap Nga**

**3** <sup>1</sup>Au, Paulu i, ayepe rumu dook tiap ke di talnga dikidiki lono nga, yesoo ayei urata ke Yesu Kirisi a be nen ngan alonang ang di tooltool yo kapa ye rara ke di Yuda tiap nga. <sup>2</sup>Nen le ang ngan o kalongo betanga ye urata tani yo Maro ikauu pau i. Ngan ya in iyei dada dook mata pau a ikaua urata pau nen, be awetewete bingi dook mata pang ye dada ki yo be lono pang mai san a iyei dada dook mata pang ye i. <sup>3</sup>Ngan dada ki tani yo lon taru a iken sollono i, in ipaposi pau, le nookoot nga awodo betanga ki kasin a ilo ye rau i pang koot nga. <sup>4</sup>Le ye kene yo be kakinkat betanga tina nga, ngan ole lomim galanga nen, au i lok galanga dook ye dada yo Maro lon taru ye Kirisi a iken sollono i. <sup>5</sup>Ngan mukot ye kene yo Yesu isi tiao nga, ngan Maro ipaposi dada ki tani in pang tooltool siap. Bong yo nookoot nga Amunu Silene ipaposi pang di aposol le di Maro koonoo tina yo ipootoo di panga ya taunu nga. <sup>6</sup>Ngan dada ki tani yo iken sollono i, in nen: Bingi dook mata in dada yo be ang di tooltool yo Yuda tiap nga, ngan ole kakap so dook mata gaongo leu ben yo Maro ipamede betanga ye be ole ikap pang di tooltool ki yo di Yuda nga.

<sup>7</sup>Ngan au i, Maro iyei dada dook mata pau a ipamedau ye gurana ki, a be nen ngan ayei ben kapraingi ki, inbe awetewete pang di tooltool

ye bingi dook mata tani i. <sup>8</sup>Moolmool, au i akamatau ben tool kase le apa mur yege ye di diek kapala le imot yo ke Maro nga. Bong Maro lono pau a iyei dada dook mata pau nga, ngan be nen a awetewete pang di tooltool yo Yuda tiap ngan ye so dook mata yo be Kirisi ikap pang di nga. Inbe so tina yo be ikap pang di nga, ngan ben balingi yo dook mata le dook mata ki taunu nga. <sup>9</sup>Inbe Maro ipootau be apagalanga di tooltool le imot ye dada ke Maro yo lon taru a iken sollono i. Kulkulunu ngan Maro tani yo itar so nga le imot i, in ipaposo dada ki tani pang tooltool siap, <sup>10</sup>bong nookoot nga ipaposi a ise mallangana oo. Le tina iyei di le tigaua le atu ye bareme ke Yesu nga, ngan be nen a be di so sadi yo gurana kidi maimai nga, inbe di so sadi yo tiyei kuto maimai pang lang le tana nga, ngan ole tikamata ben lo galanga ke Maro in dook mata le imot. <sup>11</sup>Nen le dada tani yo mukot ngan Maro lon taru ye kene yo itara tana tiao i, in la le nookoot nga itoo le kanono pombe ye urata yo Tool Mai kiidi Yesu Kirisi iyeii i. <sup>12</sup>Le idi tooltool yo tatara lodo medana pang Kirisi a taye tagaua lodo le atu nga, ngan o ke be tatattadaia Maro mulu tiap. Yesoo, Kirisi la iso dada paidi be tapa le tala potai ye Maro i. <sup>13</sup>Le au i atorang be kin lomim dook tiap ye yo asolo moonoo ye urata yo ayei be alonang ye, nga be, bong lomim ponana ye.

### Paulu Ipatarau Ye Di Epeses

<sup>14</sup>Ngan yesoo Maro in iyei so tina le imot pang, ngan la le agun turuk le du damok toko tana ke dama ke Tamada Maro, inbe apatarau panga yang. <sup>15</sup>Ngan Maro ikarata so le imot yo ke malala ki ngan ipa ye ke tana i. Nen le di tooltool le imot yo nookoot nga tiyepe ye malala ki inbe di tooltool yo tiyepepe go ye tana i nga, ngan Tamadi la ya i. <sup>16</sup>Inbe dada ki le imot yo iyei pang nga, ngan dook mata ki taunu. Nen le au i apatarau panga be itoo dada dook mata ki tani a ipamede lomim ye gurana ke Amunu Silene a be nen ngan kakodo le kamede, <sup>17</sup>inbe katara lomim le imede moolmool pang Kirisi, a be nen ngan iyepe le imede lomim in. Inbe apatarau be dada dook mata tani yo be Maro lono pang ye mai san i, in ole ipamedang a be nen ngan kakodo le kamede ye dawa ben kai yo ramini itorobono tana le idu lopo i, inbe dawa ben rumu yo tire lo ye sawa medana pono i. <sup>18-19</sup>Ngan nen le ang ngan kaye di tooltool ke Maro le imot nga, ngan ole lomim galanga dook ye Kirisi lono yo paidi i, in mai belei nga. Ngan lono yo paidi i, in mai le mai san a ipa le ilo ete inbe idu lopo inbe ingaua ni mai i le imot, le tool sa ke be lon galanga ye pitiap yege. Bong au i apatarau nen, be iyei ang le kayepe le dawa ben ya ni.

<sup>20</sup>Le tayitmaka Maro ene, yesoo gurana ke Amunu Silene yo iken lodo i, in iyei urata mai le mai san. Nen le so le imot yo tatoru ye, inbe so yo lod kaua urata ye be ilonidi ye nga, ngan ole iyei le imot ipa ye so kapala mulu lapau. <sup>21</sup>Le tayitmaka ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye

urata yo iyei kataunu ye di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu ngan tiye Yesu Kirisi nga. Le tayitmaka ene nookoot nga inbe pang dama ni ngan le ikenen nen le taukan motingi. Moolmool.

### Di Tooltool Ke Kirisi Nga Tigaua Ye Budanga Atu

**4** <sup>1</sup>Au i ayepe rumu dook tiap ke di talnga dikidiki lono nga, yesoo ayei urata ke Tool Mai. Ngan la awete le kook mede ye betanga pang nen, be kayepe dook mata ye dada tina yo Maro lono be kattoo nga, yesoo ya in ikiu ang panga be la kayei ben di tooltool ki nga. <sup>2</sup>Le kanakana ngan ang tapmim ole karautoo ang le kadu lopo ye di diemim kapala nga, inbe kayepe le lomim pusbe dook mata. Inbe kumata le be di tooltool tiyei dada dook tiap sa pang nga, ngan kin katemim malmal pang di tarai be, bong lomim pang di mai san a kasolo moonoo tina. <sup>3</sup>Ngan nen, yesoo Maro Amunu Silene iyei idi a taye di diede tagaua ye budanga atu. Le be nen ngan ole kakodo le kamede ye dada yo be lomim iken silene pang di diemim a kaye di kagauagaua dook ye i. <sup>4</sup>Le kakamata, idi tooltool yo tatara lodo medana nga, ngan tagaua ye budanga ataleu, le idi ngan dawa ben tool atu kanono. Inbe Maro Amunu Silene ataleu la iyepe lodo i. Inbe gaongo leu, ye kene yo Maro ikiu idi ye in nga, ngan idi le imot nga tatar matada a tanam be pang dama ni, ngan ole ikaua so dook mata yo ipamede betanga ye be ikauu paidi i. <sup>5</sup>Inbe idi le imot nga Tool Mai kiidi in ataleu, inbe patomonaingi moolmool ke dada yo idi nga ke be tatara lodo medana pang Kirisi a be nen ngan ipamulidi ye i, in ataleu, inbe rriungu yo tirriu idi ye i, in ataleu lapau. <sup>6</sup>Inbe idi le imot nga tasung pang Maro ataleu, le idi nga Tamada ataleu. Ngan ya in matan kala di tooltool ki nga le imot, inbe ye Amunu Silene ngan iyepe ye di tooltool ki nga le imot lodi, inbe iyei urata ki ye di tooltool ki nga le imot lapau.

<sup>7</sup>Bong Kirisi lono paidi a iyei dada dook mata paidi, le itoo ya taunu lono inbe imalimidi atu ye urata tina yo matana matana nga. <sup>8</sup>Le ben betanga yo tiwodo lo ye Rau ke Maro ngan iwete nga,

“Ye kene yo ipa a ilo pang ye ni yo iken ete ni nga,  
ngan di koi ki yo illos di ye patokongo nga, ngan imuku pang di,  
inbe titoo a tiye tilo pang ete,  
inbe ikap so dook mata pang di tooltool ki.”<sup>a</sup>

<sup>9</sup>Ngan nen le atorang ye betanga yo iwete be “ilo pang ete” i, in punu belei? Ngan punu nen, ya in ilo pang ye ni yo iken ete yege ni, bong muku ngan ya in ipa le isi ye ni yo iken lopo i, in ye tana tani i.<sup>b</sup> <sup>10</sup>Le tool tani yo ipa ke ete a

---

<sup>a</sup> 4:8 Rau ke Woungu 68:18    <sup>b</sup> 4:9 Ngan kattenge betanga i iwetewete ye Kirisi yo ilo pang ye malala ke Maro i. Bong kulkulunu ngan ipa ke ete a isi tana i si tirauu a imata, motong la titaru lo agoro lono ke di matenge. Ngan di tooltool kapala tiwete be betanga nga iwetewete ye kene yo Kirisi imata a idu ye malala ke masngana du iyei urata ke Maro, motong la ise a ilo pang ete nga.

isi tana i, in ya la imulu a ilo pang ete le lo iyepe ye malala ke Maro, a be nen ngan iyei kuto mai a gurana ki ipapon so le mot yo iken ye ni mai i le imot nga. <sup>11</sup>Inbe ya tani in la ikap urata matana matana pang di tooltool i. Nen le ipootoo di tooltool kapala be tiyei aposol, inbe kapala be tiyei di Maro koonoo. Inbe di kapala ngan ipootoo di be tiyei ben di tooltool yo be tiraia bingi dook mata ke Yesu nga, inbe di kapala ngan tiyei ben di tooltool yo be matadi kala di tooltool ke Kirisi inbe tipatomonai di ye betanga ke Maro nga. <sup>12</sup>Ngan itar di nen a be nen ngan tilon di tooltool ke Maro be di tapdi tiyei urata yo ki nga, inbe tipamede di tooltool tina yo tiyei ben Kirisi kanono nga be tikodo le timede. <sup>13</sup>Le ole iyei nen le lo idi le imot tagaua le atu ye lodo medana yo tataru pang Kirisi i, inbe idi le imot lod galanga dook ye Maro Natunu tani a takodo le tamede ye, dawa ben di tooltool yo ben timatu koot ye so ke Maro nga. Inbe gurana ke Kirisi ole ipaponidi a be nen ngan panga le yepongo kiidi ole dook mata dawa ben ki.

<sup>14</sup>Nen le idi nga ole tayepe dawa ben di kakase maimai tiap, nga tiap. Le kumata tool sa be iwete betanga san paidi, ngan ole palbe leu be tapalele lodo medana yo tataru i, in tiap. Too, kumata tool sa be lo galanga ki dook mata le be illungidi nga, ngan ole tatar talngada a talongo betanga ki tiap lapau. Ole nen ngan tayepe dawa ben ookoo yo muru le kokor isuru tiek pono a ila le ngan iman i. <sup>15</sup>Bong be nen ngan tawetewete betanga moolmool ke Maro ye dada yo be lodo pang di diede ye mai san i. Ngan kumata be tayepe nen nga, ngan ole Maro Amunu Silene yo iyepe lodo i, in ole ilonidi a be nen ngan tayepe dawa ben Kirisi ya taunu ye so le imot yo tayepe nga. Ngan ya in ben kutodo, <sup>16</sup>inbe idi nga tayepe ben baene le kene inbe soonoo kapala yo ke tinini nga. Yesoo ya in kutodo, le idi tooltool yo tayepe ben sekenge ki le medana inbe arono nga, ngan ke be tagaua le atu inbe tapamedidi atu atu a be takodo. Inbe ye dada gaongo leu, yesoo so yo Kirisi ikap paidi atu atu be tayepe nga, ngan ke be lodo pang di diede inbe tayepe di tagaua a takodo le lo tamede.

### **Ole Taportak Lodo Ye Dada Kiidi Yo Tayepe Nga**

<sup>17</sup>Ngan tina nen nga, le kalongo betanga yo be awete pang ye Tool Mai ene nga! Ye gurana yo ikauu pau i, ngan la awete le kook mede ye betanga pang be kin kayepe mulu ben di tooltool gok yo lodi galanga ye Maro tiap, ngan be. Di ngan, lodi kaua urata ye so yo moolmool tiap inbe taukan kanono nga. <sup>18</sup>Inbe di ngan tiyepe todo lono le ke be lodi galanga ye Maro tiap. Moolmool, kapodi lono ngan imede dawa ben pat, le tiyepe manga mooloo ye yepongo dook mata yo be Maro ikauu pang di tooltool ki i. <sup>19</sup>Ngan di ngan ye ke kanakana ngan tiyepe dada dook tiap le lodi pon ye, le nookoot nga tiyetai ben nga tikapsap a be nen ngan moomoodi ye, ngan tiap. Nen le dada dook tiap ke tana yo lodi be tiyepe nga, ngan tipas le tiyepe leu. Inbe dada matana matana yo giri leu nga, ngan tinidi iyolo di be la tiyepe mulu le taukadi maryoongoo ye.

<sup>20</sup>Bong ang ngan ye kene yo tipatomonai ang ye dada ke Kirisi a kayei ben di tooltool ki nga, ngan tipatomonai ang be kayei dada yo nen ngan tiap. <sup>21</sup>Ngan au i lok tar be ang ngan o kalongo betanga sa ye Kirisi oo, inbe ye kene yo katara lomim panga ye in nga, ngan di tooltool ki tipatomonai ang ye betanga moolmool yo ipa ye Yesu nga. <sup>22</sup>Ngan nen le ang ngan tipatomonai ang be kayege dada gurunu yo muku ngan kayepe ye i, inbe lomim gurunu yo muku ngan ikap lungunu yang ngan le kayei noonoo yo be igarungang nga, ngan kakatte. <sup>23</sup>Bong ngan di tooltool yo tipatomonai ang nga, ngan tiwete pang be katar manga pang Maro Amunu Silene be iyei lomim le paunu a be nen ngan lomim ole ikaua urata ye dada dook mata yo paunu ngan lapau. <sup>24</sup>Ngan tina yo Maro iyei ang le lomim paunu nga, le nen ngan kayepe ben di tooltool paunu nga. Nen le kattoo dada moolmool yo ke Maro nga, a be nen ngan ikamatang ben ang ngan tooltool noonoomim ye matana, inbe kayepe le dawa ben di tooltool yo ipootoo di panga ya taunu nga.

<sup>25</sup>Ngan nanga, kin ang atu atu ngan kallungu be, bong kawete betanga moolmool pang di diemim yo kapala nga, yesoo idi le imot nga tayepe ye budanga atu, le idi nga dawa ben tool atu kanono. <sup>26</sup>Le kumata be katemim malmal nga, ngan kin kayei noonoo be. Inbe kin kaparama kate malmal kiang le lo ke idu a todo be, bong katemim sil muku ngan, <sup>27</sup>yesoo kumata le be kayei nen nga, ngan ole katar manga pang tool kuto mai kidi so sadi be itou ang a kakapsap ye dada dook tiap yo ke noonoo nga. <sup>28</sup>Ngan tool yo ke pinnau i, in kin ipinoo mulu be, bong be ya taunu imadit a iyei urata ye so dook mata yo be iloni ye yepongo ki, a be nen ngan so ki le ke be ilon di tooltool yo timaka ye so nga.

<sup>29</sup>Kin kawete betanga yo dook tiap ngan pang di diemim be, bong be nen ngan kawete betanga dook mata yo ke be ipamede lodi le imede nga, ngan leu, a be nen ngan betanga kiang tina ngan ole ilon di tooltool yo titar talngadi pang nga. <sup>30</sup>Inbe kin kayeie so sa yo be iyeie Maro Amunu Silene yo iyepe lomim in le lon modoko be. Ngan Maro Amunu Silene tani, in ben tarkilanga ke Maro yo itaru yang a ipatnai ang ben ang ngan di tooltool ki i. Le kumata be tarkilanga ki iken yang nga, ngan ke be lomim galanga nen, ye lal yo be Kirisi imulu a isi ye in nga, ngan ole ikau ang a ipamulang ye so dook tiap yo ke tana i nga. <sup>31</sup>Nen le kakatte lo botoboto le kate malmal kiang a ikoo. Inbe dada dook tiap yo be kaye di diemim kaparsu a kaparsululu ye nga, inbe dada yo be kawete mur ye di tooltool a kagarung edi ye nga, inbe dada matana matana yo be kakap masngana pang di tooltool kapala ye nga, ngan kakatte le imot a ikoo lapau. <sup>32</sup>Inbe lomim mulumulu ye di diemim kapala a lomim dook mata pang di, inbe lomim kalli dada dook tiap kidi yo tiyei pang nga, dawa ben yo Kirisi ilonang ngan le Maro igiri noonoo kiang nga.

#### Tayepe Todo Lono Be, Bong Tayepe Ye Ni Galangana

**5** <sup>1</sup>Ang ngan Maro di natunu yo lono pang mai san nga, le kattoo dada gaongo leu ben yo itoo nga. <sup>2</sup>Inbe kayepe ye yepongo dook mata

yo be lomim pang di diemim ye mai san i, le dawa ben Kirisi yo lono paidi mai san nga. Ngan ya in iraia tinini a imata yidi, le iyei ben so ke paroranga pang Maro. Ngan ye soo so yo iyei i, in iyeie Maro le lon ponana ye, dawa ben tool iyei paroranga ye so a kini ki dook mata ilo pang ye Maro le lon ponana ye nga.

<sup>3</sup>Nen le kumata be ang ngan kayei ben di tooltool ke Maro koot nga, ngan kin kakapsap ye dada ke kerenge yo be moomoodoo ye nga, ngan be. Inbe kin kayei dada kapala yo giri leu ye Maro matana nga, inbe matamim gorengana ye so ke di diemim ngan be, yesoo di tooltool yo Maro ipootoo di panga ya taunu nga, ngan o ke be tiyei dada yo nen, ngan tiap. <sup>4</sup>Ngan nen le kin kawete betanga yo be kagarung di tooltool lodi ye nga, ngan be. Inbe kawete betanga yo taukan punu nga, inbe kayei sere ye betanga yo be di tooltool tilongo ngan moomoodi ye, ngan be. Bong kawete lo ponana kiang pang Maro ye soo so yo ilonang ye nga. <sup>5</sup>Au i ole ayeie betanga kiau i le igalanga, a nen ngan lomim galanga nen: Tool yo ikapsap ye dada ke di kerenge, too iyei dada yo giri leu, too matana gorengana ye so kidi diene i, in o ke be lo igaua ye di tooltool yo Kirisi iye Maro be matadi kala di, ngan tiap. Yesoo, tool yo nen i, in dawa ben isung pang di kai padodo, le ke be ikaua so yo Maro ipamede betanga ye be ikap pang di tooltool ki, ngan siap. <sup>6</sup>Ngan nen le kin kalongo pang tool sa yo be ikaua lungunu yang a be la kayei dada dook tiap yo nen nga, ngan be. Yesoo, betanga kidi ngan taukan punu, inbe di tooltool yo tisak noonoonoo a tiyei nen nga, ngan kate malmal ke Maro ole pombe ye di. <sup>7</sup>Ngan nen le kin kayangara di tooltool yo nen, ngan be.

<sup>8</sup>Muku nga ang ngan ben kayepe todo lono ye dada dook tiap kiang yo kayei nga, bong nookoot nga ben kayepe ye ni galangana, yesoo kaye Tool Mai kagaua le atu a iyei ang le lomim iken galangana dook mata. Ngan nen le ole katoo dada yo Maro lono dook mata ye nga. <sup>9</sup>Ngan awete nen, yesoo di tooltool yo tiyepe ye ni galangana nga, ngan kanakana ngan ole tiyei dada yo dook mata ngan le imot, inbe tiwete betanga yo moolmool nga, inbe titoo dada noonoonoo yo ke Maro nga. <sup>10</sup>Le tina kakapye be le kapuske soo dada yo be Tool Mai lono dook mata ye nga, inbe kayei. <sup>11</sup>Inbe kin kayangara di tooltool yo ben tiyepe todo lono ngan a katoo di ye dada dook tiap kidi yo tiyei, ngan be. Bong be nen ngan kapapos urata dook tiap kidi yo tiyei ngan le iken mallangana, a be nen ngan timot ye. <sup>12</sup>Yesoo, di tooltool tina ngan tiwala muridi pang Maro, inbe urata yo tiko a tiyei sollono nga, ngan atoo, idi nga moomoodoo be tawetewete ye. <sup>13</sup>Bong ye kene yo be tapapos dada tina le imot yo nen ngan be ila mallangana nga, ngan ole di tooltool lodi galanga ye ben ngan dada belei nga. <sup>14</sup>Yesoo, so le imot yo ise le iken ni galangana nga, ngan todo ke be iduku mulu tiap, bong ole se iken mallangana. Le ye punu in la le di tooltool tiwete nen:

“Ang di tooltool yo kaken kalli nga, ngan kamadit!

Kayege ni ke matenge a kamadit le kamaur mulu.

Kumata be ang ngan kayei nen nga, ngan Kirisi ole ilangarai lomim ye sul ki, a be nen ngan kayepe ye ni galangana.”

<sup>15</sup>Ngan nen le kakap tutang dook leu ye dada kiang yo kayei nga, le kin kapa ben di tooltool yo taukadi lo galanga ye dada dook mata yo be titoo nga, ngan be. Bong be nen ngan kapa ben di tooltool yo lodi galanga ye dada yo dook mata nga. <sup>16</sup>Ngan lal yo nookoot tayepe ye nga, ngan dook tiap. Nen le kanakana ngan be dada atu koon panganga pang be kayei dada yo dook mata nga, ngan kayei leu, ole nen ngan lal yo be kayeii ye i, in ila ilene sokorai. <sup>17</sup>Ngan nen le kin kayei ben di tooltool kapakapa be, bong kakapye be le lomim galanga dook ye soo so yo Tool Mai lono be kayei nga. <sup>18</sup>Inbe kin kayin ran medana mata le kutomim moo ye be, ole nen ngan iyei ang le kayei dada dook tiap ben kidi gaunu yo tiyei nga. Bong be nen ngan katar manga pang Maro Amunu Silene a ipaponang, a ben nen ngan ipasongosongang ye dada dook mata yo ki nga. <sup>19</sup>Ngan ole kawete pang di diemim kapala ye woungu yo iken ye Rau ke Woungu nga, inbe woungu yo be kayitmaka Yesu ene ye nga, inbe woungu kapala yo Maro Amunu Silene inin pang a iken lomim nga. Le katara lomim le imot ye, inbe kawou pang Tool Mai. <sup>20</sup>Le kanakana ngan kawete lo ponana kiang pang Tamada Maro ye so ngan le imot ye Tool Mai kiidi Yesu Kirisi ene.

### Noonoongoo Pang Di Garup Kerenge Tiye Di Niditooroo

<sup>21</sup>Kumata le ang ngan be kaporonaia Kirisi nga, ngan ang atu karautoo ang le du kayepe di diemim parmadi, inbe kaporonai di lapau. <sup>22</sup>Le ang di garup yo kerenge nga, ngan karaua pang di nimimtooroo a katoo betanga kidi dawa ben yo karaua pang Tool Mai, inbe katoo betanga ki nga. <sup>23</sup>Yesoo, di nimimtooroo ngan la tiyei kuto mai pang, dawa ben Kirisi yo iyei kuto mai pang idi tooltool yo tagaua ye bareme ki nga. Ngan nen le Kirisi tani in dawa ben kutodo, inbe idi nga dawa ben baene le kene inbe soonoo kapala yo ke tinini nga. Inbe ya in tool tani yo ikau idi a ipamulidi ye so dook tiap yo be igarungidi i. <sup>24</sup>Nen le di garup yo kerenge nga, ngan ole karaua pang di nimimtooroo ye so nga le imot lapau, dawa ben di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu ngan tiraua pang Kirisi nga.

<sup>25</sup>Ang tamoto yo kerenge nga, ngan ole lomim pang di rimamim mai san, dawa ben Kirisi yo lono pang di tooltool yo tigaua ye bareme ki ngan mai san nga. Moolmool, ya in lono pang di mai san, ngan la le ya taunu iraiia tinini pang di a be ilon di ye. <sup>26</sup>Ngan iyei nen, a be nen ngan tiyei ben di tooltool ke Maro, inbe titoo dada le imot yo lono be titoo nga. Nen le iyei di le tinidi igalanga ye matana ye kene yo tilongo betanga ki a titara lodi medana ye

ngan le tirriu di nga. <sup>27</sup>Inbe ya in iyei nen, a be nen ngan iyei idi tooltool yo tagaua ye bareme ki nga, le taye i dawa ben garup yo ikarata tinini le dook mata ki taunu pang kerenge i. Ngan nen le Kirisi lono be giri sa isau yidi tiap, inbe so dook tiap sa yo ingaua tiniidi ngan tiap lapau, bong be tiniidi igalanga dook mata le imot, inbe tayepe le taukada busunu ye matana, yesoo ya in lono be idi nga taye i ben di tooltool ki ya taunu, dawa ben tamoto ikaua garup a iyei ya taunu rimana i. <sup>28</sup>Le ye dada gaongo leu ben yo Kirisi lono mai san pang di tooltool ki yo tigaua ye bareme ki nga, ngan ang di tamoto yo kerenge nga, lomim pang di rimamim mai san, ben yo lomim pang ang tapmim a le matamim kala tinimim dook mata nga. Ngan tamoto yo lono pang rimana mai san i, in dawa ben ya taunu lono pang a mai san lapau. <sup>29</sup>Le kakamata, tool sa yo lono dook tiap pang ya taunu a be igarungu tinini, ngan tiap, bong ipakani inbe matan kala dook mata. Le in dawa ben Kirisi yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ki nga, <sup>30</sup>yesoo idi nga ben baene le kene inbe soonoo kapala le imot yo ke tinini nga. <sup>31</sup>Ngan nen le betanga yo tiwodo a iken ye Rau ke Maro ngan iwete nen, “Ye punu yo nen in la le tamoto be ikere nga, ngan ole iyege tamana le tinana, inbe la iye rimana tiyepe gaongo, a be nen ngan yaru tigaua le tinidi ataleu.”<sup>c</sup> <sup>32</sup>Ngan betanga nga imoo, inbe punu iken mallangana tiap, bong akamata nen; betanga nga iwetewete ye dada yo Kirisi iye di tooltool ki ngan tigaua le atu ye i. <sup>33</sup>Bong betanga yo nga iman pang yidi lapau. Le ang atu atu ngan lomim pang di rimamim mai san, ben yo ang tapmim lomim pang mai san nga. Inbe ang garup ngan lapau, katoos dada yo dook mata ngan ye di nimimtooroos matadi.

### Noonoongoo Pang Di Kakase Tiye Di Tamadi

**6** <sup>1</sup>Ang di kakase nga, ang ngan kaye Tool Mai kagaua le atu, le be nen ngan kalongo di tamamim le tinamim koodi, yesoo in dada dook mata tani yo be kayei, in naii. <sup>2</sup>Le kalongo betanga ke Maro yo iwete nga, “Kuraua pang tamam le tinam a kulongo betanga kidi.” Inbe ye ger tani i, in ger kapala yo Maro iwete muku ye nga, ngan ipamede ye betanga medana sa yo be iyei dada dook mata pang di tooltool be titoo, ngan tiap, bong ger tani i, in ipa ye betanga medana ki. Ngan la iwete mulu nen, <sup>3</sup>“Le kumata be kuyei dada dook mata nen nga, ngan ole yepongo kiong yo ke tana i, in dook mata le le lo kuyei konga.”<sup>d</sup> <sup>4</sup>Inbe ang di kakase tamadi nga, ngan kin kayei di natumim a katedi malmal be. Bong be nen ngan kakap noonoongoo pang di, inbe kapatomonai di ye dada yo ke Tool Mai nga.

### Noonoongoo Pang Di Tooltool Ke Poranga Tiye Di Kuto Maimai Kidi

<sup>5</sup>Ang di tooltool yo ke poranga nga, ngan ole katattadai di kuto maimai kiang yo ke tana i nga, inbe katoos dada yo dook mata ngan ye matadi a

<sup>c</sup> 5:31 Pudu 2:24    <sup>d</sup> 6:3 Pamulenge 20:12; Ger 5:16

karaua pang di. Le kagaua lomim le atu be katoo betanga kidi, dawa ben yo kalongo betanga ke Kirisi a katoo nga. <sup>6</sup>Ang ole kalongo betanga kidi a karaua pang di ye kene yo kaye di kayepe a tikamata urata yo kayei nga, inbe ye kene yo tiyepe manga mooloo yang ye in nga, ngan karaua pang di lapau, a be nen ngan lodi dook mata pang. Ngan ang ngan ben di poranga ke Kirisi, le ole kagaua lomim le atu be kayei urata yo Maro lono be kayei nga. <sup>7</sup>Ngan nen le kagaua lomim le atu moolmool be kayei urata kiang dook, dawa ben kayei urata pang Tool Mai nga, bong pang tool ke tana i tiap. <sup>8</sup>Le lomim tut, di tooltool yo ke poranga, inbe di tooltool yo ke poranga tiap nga, ngan kumata le be tiyei urata dook mata, ngan Tool Mai ole ikap balingi dook mata pang di ye urata kootoonoo kidi yo tiyei nga.

<sup>9</sup>Ngan ang di kuto maimai yo ke di poranga nga, ngan kayei dada gaongo leu pang di poranga yo kiang nga le imot. Inbe kin kawete katkat pang di be, yesoo ang ngan lomim galanga nen, ang kaye di ngan kuto mai kiang ataleu in la Tool Mai yo iyepe ete ye malala ki ni. Ngan ya ni iyei dada gaongo leu pang di tooltool nga le imot, le ke be lono dook mata pang tool atu, inbe lono dook tiap pang tool san, ngan tiap.

**Paulu Iwete Pang Di Tooltool Ke Kirisi Ye  
Dada Yo Be Tiye Satan Tipatoko Ye I**

<sup>10</sup>Ngan betanga kiau yo be awete porai pang ngan nen. Ole kakap gurana ye Tool Mai, ngan la be guramim nga, yesoo ya in gurana ki mai le mai san. <sup>11</sup>Le katar so kiang ke patokongo yo Maro ikap pang nga, ngan ilo tinimim, a be nen ngan kakodo le kamede, inbe karautoo tool kuto mai kidi so sadi ye dada ki yo ke kaplungunu nga. <sup>12</sup>Ngan ole tayei nen, yesoo idi nga taye di tooltool moolmool tapatoko tiap. Bong taye di so sadi yo gurana kidi maimai a tiyei kuto maimai pang lang le tana, inbe di so sadi ke yeingi noonoo yo tiyepe todo lono nga, ngan la taye di tapatoko nga. <sup>13</sup>Ngan nen le katar so ke patokongo yo Maro ikap pang, ngan ilo tinimim, inbe kapanat dook ye patokongo, a be nen ngan ye kene yo be moonoo pombe pang yang ye in nga, ngan o ke be kamol tiap, bong ole kakodo le kamede. <sup>14</sup>Le kakodo le kamede, inbe karaia lomim le imot a katoo betanga yo moolmool i, yesoo ole iyei ben bittoongoo yo kawittoo lo galimim a iparama wam kiang a be kadada ye patokongo i. Inbe kayei dada dook mata yo noonoonoo nga le ikenen leu, yesoo ole iyei ben sousoungu medana yo tool ke patokongo isousou ye a iyakala katene i. <sup>15</sup>Inbe kaparama bingi dook mata yo iwetewete paidi ye dada yo be taye Maro tagaua inbe tayepe ye lo silene yo ki i, yesoo ole iyei ben loningi ke kemim yo kaparir lo kemim a be kakodo dook ye patokongo nga. <sup>16</sup>Inbe so san mulu in nen, kaparama lomim medana yo kataru i, in le imede, yesoo ole iyei ben sakeke yo katoka be kayottarai dawa yo tool

kuto mai kidi so sadi be iso ang ye nga. <sup>17</sup>Inbe kaparama dada tani yo be Maro ikau idi a ipamulidi ye so dook tiap yo be igarung idi i, in le imede, yesoo ole iyei ben so medana yo tool ke patokongo ikudu a iyakala kutono ye i. Inbe kakap betanga ke Maro yo Amunu Silene ikap pang ngan a kaparama le imede, yesoo ole iyei ben pul kiang ke patokongo. <sup>18</sup>Le kanakana ngan kapatarau ye gurana yo ke Maro Amunu Silene i, a katoru be ilonang ye so nga le imot. Inbe ye kene yo be kapatarau ye in nga, ngan kakamatang dook leu, inbe kapatarau le ikenen leu a kalon di tooltool yo ke Maro nga le imot.

<sup>19</sup>Inbe lomim tutau lapau a kapatarau pang Maro yau, a nen ngan ye kene yo be ayiti kook be awetewete pang di tooltool ye in nga, ngan ole ipamedau le atattadai tiap, inbe ipapos betanga yo be awete ngan pau. Ngan kumata le be iyei nen nga, ngan ole apaposo bingi dook mata yo muku ngan iken sollono bong nookoot nga pombe a ise mallangana i.

<sup>20</sup>Ngan tina Kirisi iwangau be la awetewete betanga ki pang di tooltool nga, ngan la le nookoot nga tiparamau a titarau se ayepe rumu dook tiap ke di talnga dikidiki lono ye i. Le kapatarau a katoro Maro be ipamedau a nen ngan atattadai be, bong akodo le amede inbe awetewete ye bingi dook mata tani. Ngan kumata le be kayei nen nga, ngan la be ayei urata kiau dook nga.

#### **Paulu Itoro Maro Be Iyei Dada Dook Mata Pang Di Tooltool Ke Kirisi**

<sup>21</sup>Ngan Tikikus yo itara lono moolmool ye urata ke Tool Mai, inbe lok panga mai san i, in ole pola iwete pang ye so le imot, a be nen ngan ang lapau ole lomim galanga nen nga ayepe belei inbe ye soo so yo ayeii i.

<sup>22</sup>Le ye punu in la le awanga be ipola pang yang ye i, a nen ngan pola igasa pang ye yepongo kiam, inbe ipamede lomim ye betanga sa.

<sup>23</sup>Nen le ang di diek nga, ngan apatarau pang Tamada Maro iye Tool Mai kiidi Yesu Kirisi be yaru tiyei ang le kayepe ye lo silene kidi, inbe tilonang le lomim pang di diemim mai san, inbe katara lomim le imede ye Kirisi. <sup>24</sup>Le apatarau nen be Maro ole lono pang a iyei dada dook mata pang ang di tooltool le imot yo lomim mai san pang Tool Mai kiidi Yesu Kirisi le ikenen leu nga.